

Ontmoeting 3: Buiten de gebaande paden - extra stof

Het visioen dat Petrus krijgt is schokkend: het druist tegen alles in wat hij geloofde. Jullie hebben met behulp van het boekje al daarover verder gepraat. Hieronder vind je nog een aantal stellingen die net zo schokkend kunnen zijn als dat visioen van Petrus. Praat er eens over met elkaar, zodat je met elkaar steeds helderder krijgt waarin je (samen) geloofd. Na de stellingen vind je nog wat meer tekst om de discussie te leiden, een disclaimer en de bron van de stellingen.

Stellingen

- 1) Wees niet gelovig, maar volg Jezus.
- 2) God is volkomen mysterie én kenbaar.
- 3) Het scheppingsverhaal is niet het begin.
- 4) Vergeet de zondeval als één punt in de tijd.
- 5) Jezus is niet het antwoord, maar Israël.
- 6) Jezus kwam niet voor jou, Hij kwam voor heel de wereld.
- 7) Je gaat niet naar de hemel, maar de hemel komt op aarde.
- 8) Schaf de wederkomst af: de hemel en aarde worden één.
- 9) Ga niet naar de kerk: God heeft de wereld op het oog.
- 10) Jezus' menselijkheid is de enige hoop voor de toekomst.

1. Ik kom veel mensen tegen die zeggen “niet te geloven” of zijn “niet-gelovig” te zijn. “geloof” lijkt een soort attribuut te zijn wat je kunt “hebben” of niet. Daar moeten we vanaf om het “geloof” toekomst bestendig te maken. Ik wil voorstellen om woorden te gebruiken als “open staan”, “inspiratie vinden in”, “volgeling zijn van”.

Kijk uit met het woord “gelovig” omdat dit voor vele mensen buiten “het geloof” verwijst naar een compleet stelsel van dogma's: vast omliggende denkbeelden over God, hemel, leven na de dood, autoriteit van de bijbel, Jezus als Gods zoon, wonderen etc.

Gebruik liever woorden waarin iedereen zich kan herkennen: verlangen naar een betere wereld, geluk en zin vinden, opnieuw beginnen, liefhebben, recht maken, etc.

2. Dat brengt me bij het volgende punt: Als we spreken over God dan zijn er twee populaire manieren: 1) God is een volkomen mysterie: groter dan wat we kunnen weten en ver verheven boven elke invulling van persoon of religie. 2) God is volkomen kenbaar, maar welk via “onze” traditie. Je claimt de waarheid te kennen middels dogma, ervaringen, wonderen, autoritaire leider, populair boek etc.

Het zou volgens mij beter zijn om deze twee met elkaar te laten botsen. God is inderdaad een mysterie en groter dan alles wat we weten, maar we moeten niet net doen alsof we er niets van kunnen zeggen of ervaren. En, ja, God is kenbaar. Ik stel me Jezus bijvoorbeeld voor als de belichaming van liefde, vergeving, recht, bevrijding. Tegelijk moet ik niet doen alsof ik Jezus daarmee helemaal vat. Er blijft een mysterie.

3. Het is inmiddels voor veel christenen duidelijk dat je de scheppingsverhalen niet letterlijk hoeft te nemen en dat je best wetenschappelijk mag denken over oorsprongsvragen. Maar over die discussie wil ik het nu niet hebben. Ik denk namelijk dat de scheppingsverhalen in eerste instantie niet verwijzen naar het fysieke begin van de wereld. De verhalen uit genesis bestaan uit woorden en elementen die alleen maar in tempels voorkomen. Denk aan de bomen, rivieren, engelen, edelmetaal, berg, etc. Maar vooral de indeling in drie lagen: voorhof, heilige en heilige der heilige. Het scheppingsverhaal in Gen.1 bestaat uit drie lagen: de hemel, de atmosfeer en de aarde. Een

tempel in de oudheid bestond ook uit drie lagen en tussen die drie lagen ontspon zich een heilig spel waarbij priester opgingen naar God en God afdaalde naar de aarde. De tempel was een raakpunt tussen de hemel-sfeer en de aardse sfeer. Een Axis mundi, een as van de wereld. Het wereldbeeld was dat er twee sferen waren, vlak bij elkaar, gescheiden door een dun gordijn. In de bijbel is de hemel dus nooit ver weg. Het scheppingsverhaal vertelt hoe de wereld als geheel bedoeld is als een tempel-tuin en dat het ook zo hoort te worden. Het is een begin verhaal in de zin van “zo had het kunnen zijn” en “zo zal het weer worden”.

4. De zondeval moeten we vergeten. Er is in de christelijke dogmatiek een idee ontstaan dat de mens en de schepping “door en door slecht” zijn. En dit zou gebeurd zijn bij de zondeval van Adam in Gen.3. Hierdoor ontstaat het beeld dat de hemel ver weg is en de aarde slecht (evenals cultuur, kunst, seks, wetenschap etc.) Ook ontstaat hierdoor het idee dat Jezus een ge-incarneerde zondeloze God is uit een compleet andere wereld die zondeloos sterft en wij naar de hemel kunnen vertrekken, weg van de zondige wereld.

Wat ik zie gebeuren is het volgende:

De aarde en hemel zijn geschapen als een tempel-tuin waarin God en mens wandelen, een innige verstrengeling van de twee sferen. Het beeld van de tempel gaat verder in de geschiedenis van de twee bomen en verleiding, de geschiedenis van twee broers die een offer brengen en waarbij de landbouwer Kain de nomadische Abel doodt. Dit zie je aan de offers welke ze brengen. Landbouwer Kain offert van een land-product en Abel een schaap. De geschiedenis van Kain eindigt bij het bouwen van een stad, het vermeederen van macht en geweld en het uiteindelijk bouwen van een reusachtige tempel, de toren van babel. De zondeval is niet dat ene moment van Adam, maar een doorgaande lijn in de bijbel: van Adam naar Kain, Lamech, Toren van Babel, Egypte en zijn slavernij, Babylon en zijn ballingschap, Rome met zijn Heer van de wereld. Maar wat is Gods antwoord op deze lijn?

5. Het antwoord van God op de “corruptie” lijn in de bijbel is niet Jezus. Meestal schieten we van zondeval naar Jezus. Maar dan mis je HET punt uit de bijbel. God kiest een alternatieve mensheid, een nieuw volk. Hij begint met Abraham die weg moet uit het corrupte verhaal van de Toren van Babel. Het gaat verder met het bevrijdde volk van God uit de slavernij van Egypte en de thuiskomst van Israël als verloren zoon uit de Babylonische ballingschap. God geeft Abraham’s kinderen de roeping om anders te leven. Israël ontvangt de wet om een ander leven te leiden. Wij hebben vandaag de dag nog steeds de mogelijkheid om, in het verlengde van Abraham en Israël te leven als Gods alternatief. Het beeld wat de bijbel gebruikt is opnieuw dat van een tempel. Gods volk moest een koninkrijk van priesters zijn welke een zegen zouden zijn voor alle volken: alle volken worden in Abraham gezegend. God plaats een “beeld van zichzelf” in ieder mens op aarde. Daarmee wordt de hele aarde opnieuw die tempel-tuin uit het scheppingsverhaal. Het alternatieve volk is dus een alternatief voor het verhaal dat de hele aarde Gods tempel is, het is nu een heilig volk en heilig land, maar met de bedoeling dat dit uit zou groeien tot de hele aarde.

6. Wat was het probleem van Israël? Vele zeggen: de wet, werkgerechtigheid of moralisme. Dat is niet helemaal waar. Het probleem van Israël was dat ze de belofte hadden om tot zegen te zijn voor de hele aarde maar dat ze dit zijn gaan zien als een exclusief recht, een etnische verworvenheid welke beschermd moet worden tegen de boze buitenwereld. De symbolen volk, wet en tempel, ooit bedoeld als instrumenten van God werden gezien als muren om de vreemdeling buiten te houden. Volk, wet en tempel waren niet verkeerd, maar de interpretatie door een groep Joodse gelovigen was dat wel.

Jezus kwam niet om jou persoonlijk te redden. Hij kwam om zijn volk Israel te redden. Niet opdat ze exclusief in een eigen staat zouden kunnen wonen zoals we helaas vandaag zien met alle ellende die daarvan komt. Nee, Jezus kwam om zijn volk te redden zodat het haar oorspronkelijke roeping weer mocht vervullen: zegen voor alle volken, een tempel over en voor de hele aarde. Jezus schafft Israël

niet af, maar keert haar binnenste buiten. Hijzelf wordt de nieuwe tempel, de mensen rondom hem het nieuwe volk en haar woonplaats is de hele aarde.

7. Om deze enorme U-bocht in het goddelijke verhaal mogelijk te maken gaat Jezus tot het uiterste en geeft zichzelf in de kruis-dood. Dit is een consequent gevolg van leven waarin hij laat zien wat het is om de minste zijn, de vijand lief te hebben, recht te doen, te vergeven etc. Zijn kritiek op de tempel en de status quo met Rome leiden tot zijn dood. Hij laat zien dat deze weg naar beneden ook de enige weg vooruit is. In de opstanding wordt dit duidelijk: er is opnieuw een scheppingsverhaal van een man en een vrouw op de eerste dag van de nieuwe week in een tuin. De vrouw ziet de man aan als de Tuinman, er zijn engelen die dit keer de weg naar de dood, het graf, afsluiten. De boodschap is: de hemel komt opnieuw op aarde. Niet in de tempel in Jeruzalem en al helemaal niet in de machtige afgoderij van Rome, maar in Jezus. En via zijn leven van liefde in alle mensen die hem volgen. Als je denkt: ik zat op een weg die niet leidt tot een hemel op aarde: vanwege afgoderij of vanwege etnische trots... er is verlossing: stap af van de doodlopende weg en stap op de weg die dood lijkt te lopen maar juist nieuw leven zal geven. Jij wordt verlost opdat je gaat leven in die nieuwe schepping om tot zegen te zijn voor anderen.

8. Ook de geschiedenis na Jezus komst staat in het teken van concurrerende verhalen: de verhalen van Adam, Kain, Babel, Egypte, Babylonië en Rome gaan door in de Hitlers, Mao's, Stalins, Monsanto's en BP's van deze wereld. De legers, de propaganda van geweld, financiële macht, onderdrukking en slavernij, migranten en het fort Europa. Maar ook het verhaal van nationalisme, religieuze intolerantie, fundamentalisme en terreur gaan door. Ook in het christendom: macht, manipulatie, fundamentalisme, militarisme. Het schreeuwt om het alternatief van Jezus zelf. Er komt echter geen wederkomst zoals veel mensen dit denken. Geen terugkerende Jezus uit een verre hemel. De hemel en de aarde worden weer een en dezelfde plaats en op dat moment is Jezus terug en "ziet iedereen dat". Op dat moment zeggen mensen "dat ik dat niet eerder heb gezien". Er is een proces richting deze eenwording en minder een apocalyptisch moment. Door zet de wereld recht doormiddel van zijn mensen en zijn Mens met een hoofdletter.

9. Daarom: ga niet naar de kerk. De kerk is geen plaats om te zijn, maar een incubator voor een geweldige start-up: Het Koninkrijk van God. De kerk (of je het nu ziet als gebouw of als groep mensen...) het dient de komst van Gods rijk op aarde. Ik geloof dat God wil dat we uit de kerk gaan, dus niet A) Mensen de kerk in krijgen via bekering of evangelisatie. B) Ook niet de kerk uitgaan om mensen te bereiken met "het goede nieuws". C) Je gaat zelf naar de kerk om het goede nieuws te horen en naar buiten om het goede nieuws te zijn. Jij wordt een tempel, een beeld van God, een alternatief van liefde, recht, heelheid en vergeving.

10. Kan er dan geen climax komen? De mensheid zit op een beperkte planeet met bijna 7,5 miljard mensen. De druk neemt toe en de concurrerende verhalen hebben geen goed alternatief. Er is een groeiend probleem van bevolkingsgroei, klimaat, migratie, ongelijkheid tussen arm en rijk, onrecht, vervuiling, financiële schulden, geweld, oorlog, burgeroorlog en terreur.

Er zijn volgens mij 3 scenario's:

- Ramp-scenario: de mens wordt een dier en vecht tot de laatste man. De komende eeuw wordt de ondergang van de mensheid en de beschaving zoals we die nu kennen
- Tech-scenario: de mens wordt een machine: AI, robots, smart-technology, internet of things, big data en quantified self leiden tot een volledige dataficering van de mensheid. Daarmee worden we uiteindelijk als mens een soort machine en de machine een soort mens. Die twee gaan in elkaar over. Deze techniek is echter schaars en niet voor iedereen op de aarde van de toekomst beschikbaar.
- Mens-scenario: de mens wordt een mens: we gaan steeds meer zien van ware compassie, liefde, recht en heelheid. Omdat Jezus uit de dood is opgestaan en zoals Jezus heeft geleefd. De

toekomst is vol van hoop omdat we naarmate de druk toe gaat nemen, meer en meer gaan zien van deze nieuwe mens.

Disclaimer

Johan ter Beek gebruikt deze stellingen als 10 tools om je geloof toekomstbestendig te maken. Hij zegt hier zelf over:

I – Dit doe ik niet om te choqueren, maar om foute interpretaties in te ruilen voor betere. Als ik zeg: “Schaf de wederkomst af” dan bedoel ik niet de afschaffing van de wederkomst op zich, maar onze populaire interpretatie er van.

II – 1/3 van alles wat ik zeg is niet waar alleen weet ik niet welke 1/3 dat is. Ik geef dus een alternatief voor de toekomst waarvan ik denk dat het beter is dan het oude, maar het is zeker niet waterdicht.

III – Het is zeker niet aantrekkelijk, leuk of succesvol om de 10 tools in de praktijk te brengen. Kerken die een zwart-wit geloof hebben, leiders die vanaf een podium glashelder geloofswaarheden verkondigen hebben ook veel meer volgelingen. Het zijn dus tools om je geloof toekomst-proof te maken, maar het tegendeel lijkt betere papieren te hebben.

Bron

Johan ter Beek:

Baboesjka, geloof binnenste buiten is een eenvoudige inleiding in de “new perspective” theologie van onder meer N.T. Wright. Ik heb het boek geschreven omdat veel christenen werken met metaforen om de bijbel te interpreteren. Vaak gaat het om vereenvoudigde dogma’s of schema’s om “de grote lijn” te benoemen.

Aan veel van deze schema’s kleven grote problemen. Ze maken het bijbelse verhaal, de “storyline” te simplistisch of soms zelfs ronduit gevaarlijk. Oversimplificatie of vervorming heeft tot gevolg dat veel jongeren later in problemen komen. Veel van deze simplificaties zijn te herleiden tot eenzijdigheid binnen reformatorische en evangelische kringen. Niet dat er met deze stromingen en zeker met hun grondleggers iets mis is, maar het gaat me om de karikaturen.

Het hele boek is hier te downloaden:

<https://baboesjka.files.wordpress.com/2014/11/baboesjka-druk2.pdf>

B. van Luijk – augustus 2015